

Załącznik do:
Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Darłowie
z dnia

**SYSTEM PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
MIASTA DARŁOWO
NA LATA 2008-2013**

WERSJA ROBOCZA

GRUDZIEŃ 2007

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. KWESTIA RODZINY I DZIECKA W POLITYCE SPOŁECZNEJ	5
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA.....	7
3. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA W MIEŚCIE DARŁOWO	10
4. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA	26
5. UWAGI KOŃCOWE.....	37

WSTĘP

W polityce społecznej kwestie dziecka traktujemy z wielką uwagą. Dzieje się tak, gdyż dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych. Tymczasem, mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i rodzin w naszym kraju daleka jest od stanu zadawalającego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Niniejszy dokument został opracowany w **Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Darłowie** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 17. ust. 1. pkt 13. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i ma na celu wzmocnienie pozycji dziecka i rodziny na terenie miasta.

W systemie opieki nad dzieckiem – definiowanym jako obszary usług społecznych, których zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniach osób bądź w sytuacjach społecznych – tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Do najważniejszych elementów charakteryzujących kierunki zmian większości systemów opieki nad dzieckiem i rodziną należą:

- ekologiczne podejście do rodzicielstwa,
- zachowanie równowagi między ochroną dziecka a utrzymaniem rodziny,
- respektowanie punktu widzenia rodziców,
- model negocjacyjny jako zasada pracy z rodzinami dzieci o specjalnych potrzebach,
- zwracanie uwagi na kwestię praw dziecka i ich respektowanie,
- troska o zachowanie właściwych proporcji.

Rodzicielstwo uznawano dotąd za izolowany i jednokierunkowy proces, ograniczający się do wychowywania dzieci przez rodziców. Jeśli nastawienie rodziców wobec dziecka nie było pozytywne lub jeśli brakowało im wiedzy bądź umiejętności pedagogicznych i sprawy przybierały zły obrót, społeczeństwo uznawało rodziców za winnych, a dzieci trafiały do placówki opieki instytucjonalnej albo do rodziny zastępczej. Chociaż mówiło się o opiece nad dziećmi, w rzeczywistości była ona rozumiana raczej jako ochrona dzieci lub pomoc dzieciom znajdującym się w niebezpieczeństwie.

Nowe osiągnięcia psychologii dowiodły, że rodzicielstwo to przede wszystkim proces dwukierunkowy i cyrkularny. Wpływ rodziców na dzieci, w zależności od cech dziecka, może być różny. Podobnie efekty niektórych działań rodzicielskich są funkcją temperamentu dziecka.

Podejście ekologiczne podkreśla, że w opiece nad dziećmi powinno się uwzględniać dziecko i rodziców jako indywidualne jednostki, a także cały system rodzinny oraz środowisko. Oznacza to, że w większości krajów europejskich z coraz większą rezerwą podchodzi się do umieszczania dziecka w instytucji opieki lub w rodzinie zastępczej oraz że powstaje coraz więcej programów skoncentrowanych na rodzinie i podejmuje się coraz więcej działań wspierających rodzinę.

Preferuje się różnego rodzaju „edukacyjne wsparcie rodziny”, organizowane przez ośrodki opieki dziennej czy rodziny zastępcze oferujące opiekę dzienną. Rodzice są wspierani przez te ośrodki lub rodziny w radzeniu sobie z codziennymi problemami domowymi i wychowawczymi. Warto zwrócić również uwagę na bardziej zróżnicowane formy usług nastawionych na udzielanie pomocy większej liczbie dzieci i młodych ludzi, nasilającą się tendencją do umieszczania dzieci pod opieką krewnych oraz rosnące wysiłki w pozyskiwaniu profesjonalnych opiekunów, przygotowanych do pracy z młodymi ludźmi manifestującymi złożone problemy.

1. KWESTIA RODZINY I DZIECKA W POLITYCE SPOŁECZNEJ

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym aktem prawnym zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18. roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się: zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność pogodzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

3. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA W MIEŚCIE DARŁOWO

Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet, przekazanych zarówno liderom lokalnej społeczności, jak i placówkom edukacyjnym. W niniejszej diagnozie pominięto badanie metodą SWOT, ponieważ zostało ono przedstawione w strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych miasta.

3.1. NAJWAŻNIEJSZE ZAGROŻENIA I PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

Identyfikacja zagrożeń dotyczących dzieci i rodziny na terenie miasta jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy dzieci, młodzieży i rodziny, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych MOPS-u, radnych, mieszkańców miasta.

Z wypowiedzi ankietowanych wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

BARIERY OGRANICZAJĄCE MOŻLIWOŚCI PRAWIDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA DZIECI I MŁODZIEŻY W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Z ankiet wynika, że młodzież i dzieci mieszkające na terenie miasta natrafiają na następujące bariery:

- zła sytuacja materialna rodzin, co m.in. uniemożliwia zakup podręczników i odzieży dla dzieci,
- ograniczona liczba alternatywnych form i – co się z tym wiąże – miejsc spędzania czasu wolnego,
- zbyt mała liczba zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań,
- ograniczona oferta szkolnictwa ponadgimnazjalnego i niewystarczająca liczba szkół zawodowych,

- ograniczony dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (mała liczba placów zabaw, ścieżek rowerowych, niedorozwój bazy sportowej),
- utrudnione możliwości rozwoju zawodowego w wyniku niewystarczającej oferty pracy dla młodzieży kończącej szkoły.

PROBLEMY

Głównymi problemami, do rozwiązania których miasto musi znaleźć odpowiednie warunki i możliwości, aby poprawić sytuację dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, są:

- bezrobocie rodziców i niskie dochody rodzin,
- pogłębiające się dysproporcje między uczniami na tle sytuacji materialnej rodzin,
- niewydolność wychowawcza rodzin – brak właściwej opieki nad dziećmi ze strony rodziców (coraz mniejszy zakres kontroli nad dzieckiem), niewłaściwe wzorce zachowań,
- występowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększająca się liczba rodzin niepełnych (rozbicie rodzin na skutek wyjazdów do pracy za granicę),
- postępująca demoralizacja – przestępczość nieletnich, rozwój nieformalnych grup młodzieżowych, objawy wulgaryzmu i chuliganerii, akty wandalizmu,
- ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań i uzdolnień,
- niski poziom nauczania w szkołach,
- agresja i przemoc w grupie rówieśniczej,
- łatwy dostęp do środków uzależniających, przejawiający się w coraz częstszym sięganiu przez uczniów po papierosy, alkohol i narkotyki.

CO NALEŻY ZMIENIĆ?

W celu poprawy istniejącej sytuacji ankietowani zaproponowali następujące rozwiązania w poszczególnych obszarach:

1. Działania w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku:

- zwiększenie liczby sportowo-rekreacyjnych zajęć pozalekcyjnych i rozszerzenie ich finansowania,

- wzbogacenie oferty kulturalnej (organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi, wyjść do kina i wyjazdów do teatru),
- tworzenie klubów sportowych i dofinansowanie istniejących,
- zwiększenie liczby godzin wychowania fizycznego i zajęć SKS,
- organizowanie w czasie wakacji i ferii akcji „wakacje w mieście”,
- rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (place zabaw, sale gimnastyczne, boiska, korty tenisowe) i zapewnienie szerszego dostępu do bazy już istniejącej,
- budowa domu kultury i hali widowiskowo-sportowej,
- organizowanie różnych form aktywnego wypoczynku w czasie wolnym od nauki (sekcje sportowe, imprezy sportowe, wyjazdy na basen),
- organizowanie zawodów i imprez rodzinnych.

2. Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży:

- przeprowadzanie systematycznych badań okresowych i profilaktycznych,
- uruchomienie gabinetów medycznych w szkołach i zatrudnienie pielęgniarek na pełnych etatach,
- objęcie bezpłatną opieką stomatologiczną 5, 6-latków; ułatwienie dostępu do usług stomatologicznych,
- objęcie dzieci w wieku przedszkolnym gimnastyką korekcyjną,
- uruchomienie na terenie miasta poradni specjalistycznej (psycholog, psychiatra),
- tworzenie świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych,
- promowanie zdrowego stylu życia.

3. Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:

- tworzenie grup samopomocowych dla rodziców i dzieci,
- utworzenie, przy współpracy z samorządem powiatowym, warsztatów terapii zajęciowej,
- utworzenie pracowni plastycznej dla osób niepełnosprawnych,
- zakup pomocy naukowych i środków dydaktycznych dostosowanych do stopnia niepełnosprawności (dla dzieci niedosłyszących i niedowidzących),
- tworzenie klas integracyjnych, ośrodków pobytu dziennego,
- informowanie o specjalistycznych placówkach kształcenia,
- udzielanie pomocy w zaopatrzeniu w sprzęt ułatwiający funkcjonowanie,
- organizowanie imprez i festynów integracyjnych,

- udzielanie wsparcia materialnego i psychologicznego rodzicom dzieci niepełnosprawnych,
- ułatwienie dostępu do usług rehabilitacyjnych (zatrudnienie rehabilitantów),
- likwidowanie barier architektonicznych i technicznych.

4. Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

- współpraca placówek oświatowych z przedstawicielami policji i sądu w zakresie działalności informacyjnej i edukacyjnej na temat bezpieczeństwa i patologii występujących w środowisku rodzinnym – organizowanie spotkań i pogadarek,
- poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego (kawiarenki internetowe, kluby osiedlowe, boiska) i ukierunkowanie jej na grupę tzw. blokiersów,
- monitorowanie miejsc newralgicznych – okolic szkół, parków, boisk, skwerów,
- lepsze oznakowanie i oświetlenie ulic,
- zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych i straży miejskiej,
- zapewnienie opieki dzieciom dojeżdżającym do szkół,
- zapewnienie pomocy dzieciom i młodzieży w sytuacjach kryzysowych.

5. Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:

- udzielanie dzieciom i młodzieży wsparcia finansowego (przyznawanie stypendiów, organizowanie wypoczynku zimowego i letniego) i rzeczowego (wyprawki szkolne, pomoc w uzyskaniu podręczników i przyborów szkolnych i w formie dożywiania),
- refundowanie dojazdów na zajęcia dodatkowe,
- dofinansowanie wypoczynku dzieci z rodzin ubogich,
- zacieśnienie współpracy szkoły z MOPS, Caritas, Urzędem Miejskim, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i organizacjami pozarządowymi,
- organizowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci, które potrzebują opieki i pomocy w odrabianiu lekcji (tworzenie świetlic),
- organizowanie zbiórek pieniężno-rzeczowych na rzecz dzieci pochodzących z rodzin ubogich,

6. Inne działania mogące mieć wpływ na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym:

- pozyskiwanie funduszy unijnych,
- zwiększenie środków finansowych dla świetlice dziennego pobytu i zatrudnienie w nich kadry specjalistycznej,

- budowa lokali socjalnych,
- zaktywizowanie wolontariatu i koordynowanie działań grup wolontariackich,
- integracja organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej.

3.2. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów. Wypowiedzi ankietowanych pedagogów zawierają również informacje o już realizowanych działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych wśród dzieci i młodzieży.

Sieć placówek oświatowych na terenie miasta Darłowo tworzą: trzy przedszkola, do których w roku szkolnym 2006/2007 uczęszczało ogółem 341 dzieci, dwie szkoły podstawowe, w których naukę pobierało 876 uczniów, dwa gimnazja, w których uczyło się 555 uczniów i trzy szkoły ponadgimnazjalne, w których naukę pobierało 438 uczniów.

Z dostarczonych przez 5 placówek (przedszkole, szkołę podstawową i 3 zespoły szkół) ankiet wynika, że wszystkie placówki posiadają dostęp do Internetu i umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej, a dwie prowadzą dożywianie uczniów. W ankietowanym przedszkolu funkcjonuje grupa integracyjna. Trzy placówki zatrudniają pielęgniarkę, cztery pedagoga, dwie logopedę, a jedna psychologa.

Ogół placówek oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe (m.in. przedmiotowe koła zainteresowań, zajęcia rekreacyjno-sportowe, informatyczne, artystyczne, teatralne itp.), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia logopedyczne (3 szkoły) wyrównawcze (2) i korekcyjno-kompensacyjne (2).

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na zjawisko przemocy w rodzinie i środowisku lokalnym, zaniedbanie przez dom oraz dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do uzależnień rodziców i braku pozytywnych wzorców zachowań, co z kolei prowadzi do wzrostu znaczenia nieformalnych grup młodzieżowych. Tej sytuacji sprzyja brak oferty (nieodpłatnej) atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Poważnym problemem jest również ubożenie rodzin i bezrobocie powodujące konieczność wyjazdu jednego z rodziców za granicę

w poszukiwaniu pracy. Taka sytuacja prowadzi często do rozbicia rodzin i pogłębienia dysproporcji materialnych pomiędzy uczniami.

Ankietowane szkoły podejmują działania profilaktyczne i naprawcze zgodnie z przyjętymi programami wychowawczym i profilaktycznym. Działania te dotyczą m.in. problemu uzależnień i prowadzone są w formie spotkań z przedstawicielami policji, straży granicznej, Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii oraz współpracy z psychologiem z poradni ds. uzależnień. Jednocześnie placówki edukacyjne wskazują na konieczność przeprowadzania zajęć socjoterapeutycznych i psychoterapeutycznych oraz organizowania dyżurów interwencyjno-wspierających dla dzieci z rodzin borykających się z problemami przemocy i alkoholizmu. Natomiast w przedszkolu podkreślano potrzebę objęcia terapią logopedyczną dzieci od 3. roku życia (a nie tylko sześciolatek) oraz zatrudnienia psychologa, pedagoga i pielęgniarki. Zatrudnienie wyspecjalizowanej kadry na pełnych etatach (pedagog, psycholog, terapeuta) było postulatem podnoszonym przez większość placówek, a zatem sądzić należy, iż niedobory kadrowe stanowią jeden z głównych problemów środowiska szkolnego Darłowa. Poza tym badani zwracali uwagę na potrzebę poprawy bazy dydaktycznej w szkołach i rekreacyjnej (m.in. poprzez budowę placów zabaw dla przedszkolaków).

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, aby skuteczniej pomagać tym grupom, pedagodzy stwierdzili, iż należy zintensyfikować wywiady środowiskowe pozwalające ocenić sytuację wychowawczą uczniów i efekty dotychczasowych działań pedagogicznych. Proponowali, by diagnozę sytuacji wychowawczej, materialnej, a także w zakresie potrzeb kształcenia zawodowego i uzależnień zlecić profesjonalnej firmie, co w kontekście postulatów dotyczących zatrudnienia psychologa, socjoterapeuty czy doradcy zawodowego świadczy o niedoborach kadrowych.

Według jednego z pedagogów na terenie miasta są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Nie wskazał on jednakże na konkretne miejsca.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani podkreślali głównie kłopoty finansowe rodzin uniemożliwiające uczniom dojazdy na zajęcia pozalekcyjne. Bariera w prawidłowym rozwoju dzieci i młodzieży jest również niewystarczająca baza sportowa oraz zbyt mała liczba placów zabaw i świetlic osiedlowych, co z kolei ogranicza ofertę zagospodarowania czasu wolnego. Ponadto pedagodzy podkreślali konieczność zintensyfikowania działań profilaktycznych, m.in. w obszarach uzależnień oraz agresji

i przemocy, także poprzez powołanie miejskiego zespołu do spraw profilaktyki dzieci i młodzieży. Za niezbędne uznali również zwiększenie pomocy finansowej i rzeczowej dla rodzin ubogich oraz zapewnienie szerszego dostępu do psychologa, terapeuty i socjoterapeuty, m.in. poprzez zorganizowanie świetlicy socjoterapeutycznej (w okresie letnim), świetlic środowiskowych, a także placówki („schroniska”) dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób placówki mogą przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy deklaruje gotowość organizowania imprez środowiskowych (sportowych, integracyjnych, rekreacyjnych, charytatywnych) i zajęć pozalekcyjnych. Wyrażali zamiar propagowania zdrowego stylu życia, a także otwartość na współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Darłowie i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

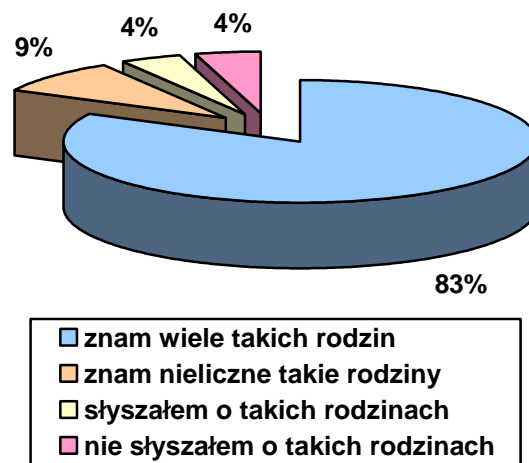
3.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Analiza sytuacji dziecka w środowisku lokalnym jest elementem postępowania diagnostycznego, które, podobnie jak identyfikacja najważniejszych zagrożeń dotyczących dzieci i rodziny na terenie miasta, ma na celu określenie problemów i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego diagnozowano sytuację dziecka w środowisku lokalnym, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych MOPS-u, radnych, mieszkańców Darłowa.

Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

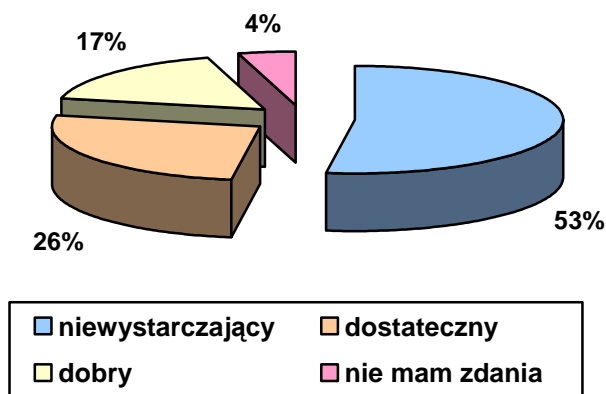
Czy dużo jest rodzin ubogich w mieście?

Badania własne Centrum AV.

Sytuacja materialna rodzin z Darłowa jest niezadowalająca. Aż 83% ankietowanych stwierdziło, że osobiście zna wiele takich rodzin, a 9% badanych przyznało, że zna ich niewiele. Skoro zatem łącznie 92% respondentów oświadczyło, iż zna rodziny ubogie, oznacza to – zważywszy na stosunkowo niewielką liczbę ludności miasta – że statystycznie zjawisko ubóstwa jest znane mieszkańcom z autopsji.

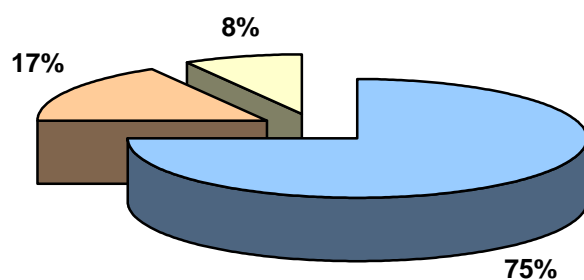
Jaki jest dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w mieście?

Badania własne Centrum AV.

Ponad połowa ankietowanych (53%) negatywnie odniosła się do kwestii dostępności rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Pozytywnie dostępność oceniło łącznie 43% ankietowanych, uznając ją za dostateczną (26%) lub dobrą (17%). Jednocześnie 4% osób nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska.

Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście

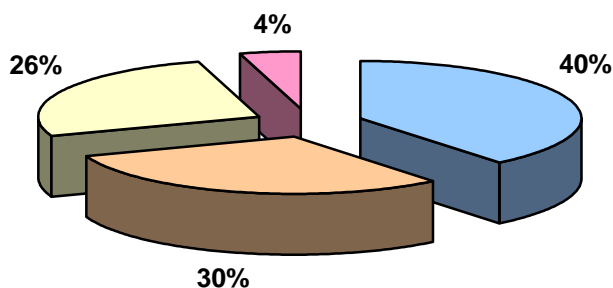
■ niewystarczająca ■ dostateczna ■ dobra

Badania własne Centrum AV.

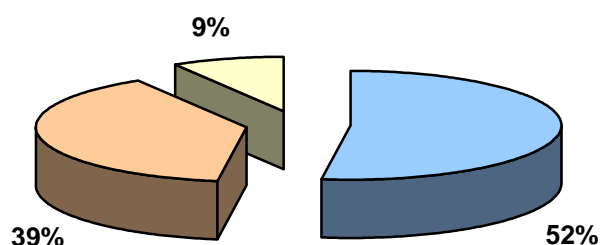
W sprawie oferty organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście, trzy czwarte ankietowanych miało negatywne opinie. Za dostateczną uznało ją 17% respondentów, a za dobrą 8% osób.

Ocena działań związanych z profilaktyką alkoholową i narkomanią

Czy dzieci w mieście mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków?

■ niewystarczające ■ dobra
■ dostateczna ■ nie mam zdania

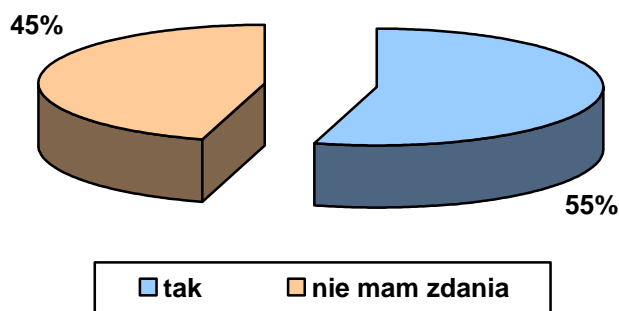
■ tak
■ dostęp jest zróżnicowany
■ nie wiem

Badania własne Centrum AV.

Ocena realizowanych w mieście działań związanych z profilaktyką alkoholową i narkomanią w oczach ankietowanych mieszkańców generalnie wypadła pozytywnie. Łącznie ponad połowa respondentów oceniła działania w tym zakresie jako dobre (30%) lub dostateczne (26%). Jednocześnie jednak 40% osób było zdania, że są one niewystarczające. Nie miało zdania na ten temat 4% pytanych. Tymczasem ponad połowa ankietowanych (52%) zwróciła uwagę na konieczność intensyfikacji tych działań, wskazując iż obecnie dostęp nieletnich do alkoholu i narkotyków jest łatwy.

Jednocześnie 39% respondentów oceniło ten dostęp jako zróżnicowany, a pozostali (9%) nie zajęli stanowiska.

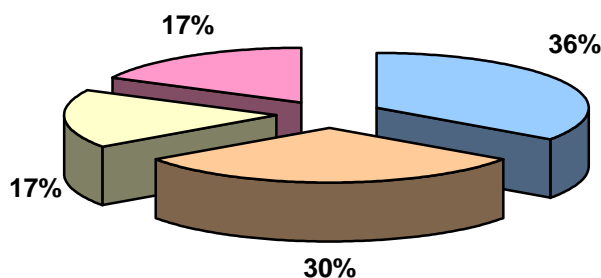
Czy szkoły i miejsca publiczne w mieście są bezpieczne dla dzieci?

Badania własne Centrum AV.

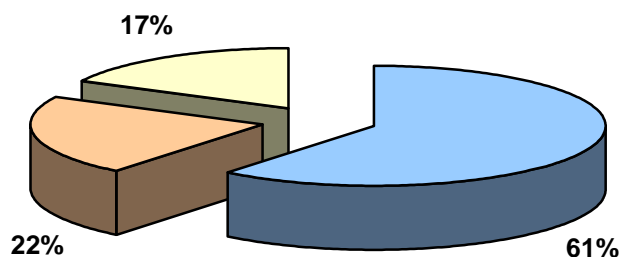
Oceniając stan bezpieczeństwa w szkołach i miejscach publicznych w mieście, większość ankietowanych (55%) stwierdziła, że są one bezpieczne dla dzieci. Odmiennego zdania było 45% respondentów. Do miejsc niebezpiecznych ze względu na sytuację dziecka respondenci zaliczali najczęściej: dyskoteki, Ogród „Wieża Ciśnień”, dworzec kolejowy, ul. Chopina i Portową (lokale socjalne), osiedle Wyspiańskiego, oraz parki: Eryka i przy ul. Conrada.

Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci są bite i krzywdzone?

- nie słyszałem o takich rodzinach
- słyszałem o takich rodzinach
- znam nieliczne takie rodziny
- znam wiele takich rodzin

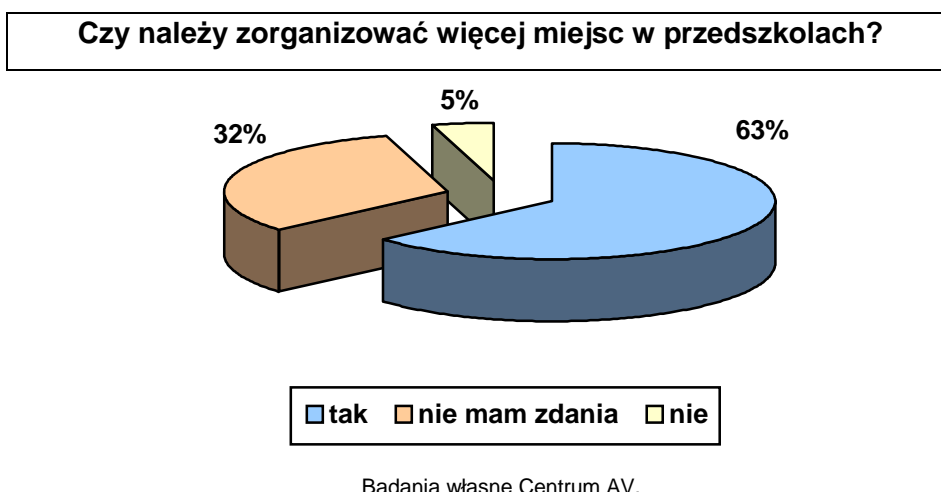
Czy zdarzają się w mieście przypadki wykorzystywania seksualnego?

- nie wiem o takich zdarzeniach
- słyszałem o takich przypadkach
- wiem o takich przypadkach

Badania własne Centrum AV.

Podejmując problem przemocy domowej, której ofiarami są dzieci, 36% ankietowanych stwierdziło, iż nie słyszało o takich rodzinach. Odmiennego zdania było jednak aż 30% badanych mieszkańców. Do znajomości z takimi rodzinami przyznało się łącznie 34% respondentów. W sprawie wykorzystywania seksualnego dzieci, większość badanych (61%) odpowiedziała, że nic nie wie o takich zdarzeniach, 22% ankietowanych przyznało, że o nich słyszało, a 17% osób miało konkretną wiedzę o przestępstwach.

Jeśli chodzi o zapewnienie opieki przedszkolnej, to zdecydowana większość respondentów (63%) opowiedziała się za rozwijaniem tej formy opieki nad dziećmi. Tylko 5% pytanych mieszkańców było przeciwnego zdania, a 32% nie zajęło stanowiska.

3.4. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY W PERSPEKTYWIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ

Informacji o sytuacji dziecka i rodziny w środowisku lokalnym dostarcza również działająca na danym terenie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Dane tej instytucji dotyczą takich kwestii jak liczba osób objętych wsparciem oraz powody i formy udzielanej pomocy.

W roku szkolnym 2005/2006 pracownicy Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sławnie (Filia w Darłowie) objęli specjalistycznym wsparciem psychologicznym, pedagogicznym i logopedycznym 711 dzieci i młodzieży z miasta i gminy Darłowo (Poradnia nie prowadzi osobnych zestawień statystycznych dla miasta

i gminy). Dane szczegółowe na temat powodów i form udzielonej pomocy, które przedstawia poniższa tabela, należy traktować jako orientacyjne.

Liczba dzieci i młodzieży z miasta i gminy Darłowo, którym udzielono pomocy bezpośredniej w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sławnie (Filia w Darłowie) w roku szkolnym 2005/2006

Formy pomocy bezpośredniej	Przedszkola	Sz. Podst.	Gimnazja	Szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne	Młodzież nieucząca się i niepracująca	Razem
zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	–	4	2	–	–	6
terapia logopedyczna	101	11	3	1	2	118
zajęcia grupowe aktywizujące do wyboru kierunku kształcenia i zawodu	–	–	54	–	–	54
inne formy pomocy indywidualnej	45	93	187	18	1	344
inne formy pomocy grupowej	4	65	-	–	–	69
porady bez badań	19	98	30	9	–	156
porady po badaniach przesiewowych	409	–	–	–	–	409
badania przesiewowe wzroku „Widzę”	2	45	13	3	–	63
badania przesiewowe słuchu „Słyszę”	19	53	13	3	–	88

Dane Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sławnie, Filia w Darłowie.

Liczba dzieci i młodzieży z terenu miasta i gminy Darłowo, którym wydano orzeczenia w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sławnie (Filia w Darłowie) w roku szkolnym 2005/2006

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego:	Przedszkola	Sz. Podst.	Gimnazja	Razem
niewidomych i słabo widzących	–	–	1	1
z niesprawnością ruchową	1	–	–	1
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	–	6	3	9
z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	1	–	–	1
Orzeczenia o potrzebie:				
zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	1	1	1	3
indywidualnego nauczania	2	12	5	19

Dane Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sławnie, Filia w Darłowie.

Liczba dzieci i młodzieży z terenu miasta i gminy Darłowo, którym wydano opinie w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sławnie (Filia w Darłowie) w roku szkolnym 2005/2006

Opinie w sprawach:	Przedszkola	Sz. Podst.	Gimnazja	Szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne	Razem
wczesnego wspomagania rozwoju dziecka	1	–	–	–	1
odroczenia rozpoczęcia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego	3	–	–	–	3
pozostawienia ucznia z kl. I-III SP na drugi rok w tej samej klasie	–	4	–	–	4
zwolnienia ucznia z nauki drugiego j. obcego	–	–	1	2	3
pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadgimnazjalnej	–	–	6	–	6
przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy	–	–	5	–	5
udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki	–	–	1	–	1
dostosowania warunków i formy egzaminu gimnazjalnego do potrzeb ucznia	–	–	21	–	21
dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia	–	60	27	8	95
dostosowania warunków i formy sprawdzianu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej do potrzeb ucznia	–	18	-	–	18
pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadgimnazjalnej	–	–	6	–	6
dostosowania warunków i formy egzaminu maturalnego lub egzaminu dojrzałości do indywidualnych potrzeb absolwenta	–	–	–	6	6
objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce	–	62	18	3	83
objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu	2	–	–	–	2
inne opinie o przebadanych	3	15	5	1	24

Dane Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sławnie, Filia w Darłowie.

Pracownicy Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej udzielali również pomocy nauczycielom, rodzicom i wychowawcom. Pomoc miała formę warsztatów, prelekcji, wykładów i innych zajęć. W sumie w różnych formach zajęć uczestniczyły 973 osoby.

3.5. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY W PERSPEKTYWIE ZESPOŁU KURATORÓW ZAWODOWYCH SĄDU REJONOWEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej

Według danych Kuratora Zawodowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Koszalinie, w 2006 roku pod nadzorem kuratorskim pozostawało łącznie 40 spraw z terenu miasta Darłowo. Najwięcej z nich – 16 – dotyczyło osób nieletnich, wobec których na skutek popełnionych przez nich czynów karalnych bądź demoralizacji zastosowano środek wychowawczy w postaci nadzoru kuratora sądowego. Pozostałe sprawy – po 12 – dotyczyły rodziców, którym została ograniczona władza rodzicielska poprzez poddanie sposobu jej wykonywania nadzorowi kuratora sądowego, oraz osób zobowiązanych do podjęcia leczenia odwykowego z orzeczonym nadzorem kuratora sądowego.

3.6. ZASOBY

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie kwestii dziecka i rodziny są instytucje i organizacje działające na terenie miasta. Prezentujemy te, które mogą mieć największy wpływ na poprawę sytuacji i dziecka i rodziny.

Nazwa instytucji	Kontakt
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie	ul. Tynieckiego 20, 76-150 Darłowo, tel. 094 314 41 76
Przedszkole Nr 1	ul. Morska 53, 76-150 Darłowo, tel.094 314 27 73

Przedszkole Nr 2 im. J. Porazińskiej	ul. Curie-Skłodowskiej 44, 76-150 Darłowo, tel. 094 314 21 69
Przedszkole Nr 3 „Jacka i Agatki”	ul. Zamkowa 6, 76-150 Darłowo, tel. 094 314 21 83
Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Żołnierza WOP	ul. WOP12, 76-150 Darłowo, tel.094 314 24 70
Zespół Szkół im. S. Żeromskiego	ul. Chopina 4, 76-150 Darłowo, tel. 094 314 25 15
Zespół Szkół Morskich	ul. Szpitalna 1, 76-150 Darłowo, tel. 094 314 24 26
Zespół Szkół	ul. Zwycięstwa 1, 76-153 Darłowo, tel. 094 314 20 51
Miejskie Gimnazjum	ul. Franciszkańska 2, 76-150 Darłowo, tel. 094 314 21 08
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Rodzinie „Na dzisiaj”	ul. Tynieckiego 20, 76-150 Darłowo
Polski Komitet Pomocy Społecznej	ul. Wieniawskiego 13A 76-150 Darłowo

3.7. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Zespół wspierający Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie w opracowaniu niniejszego dokumentu, opierając się na materiale analitycznym oraz przesłankach wynikających z ogólnopolskich dokumentów diagnostycznych i programowych, uznał, że działania zaprogramowane w ramach lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną powinny służyć:

poprawie stanu funkcjonowania rodziny

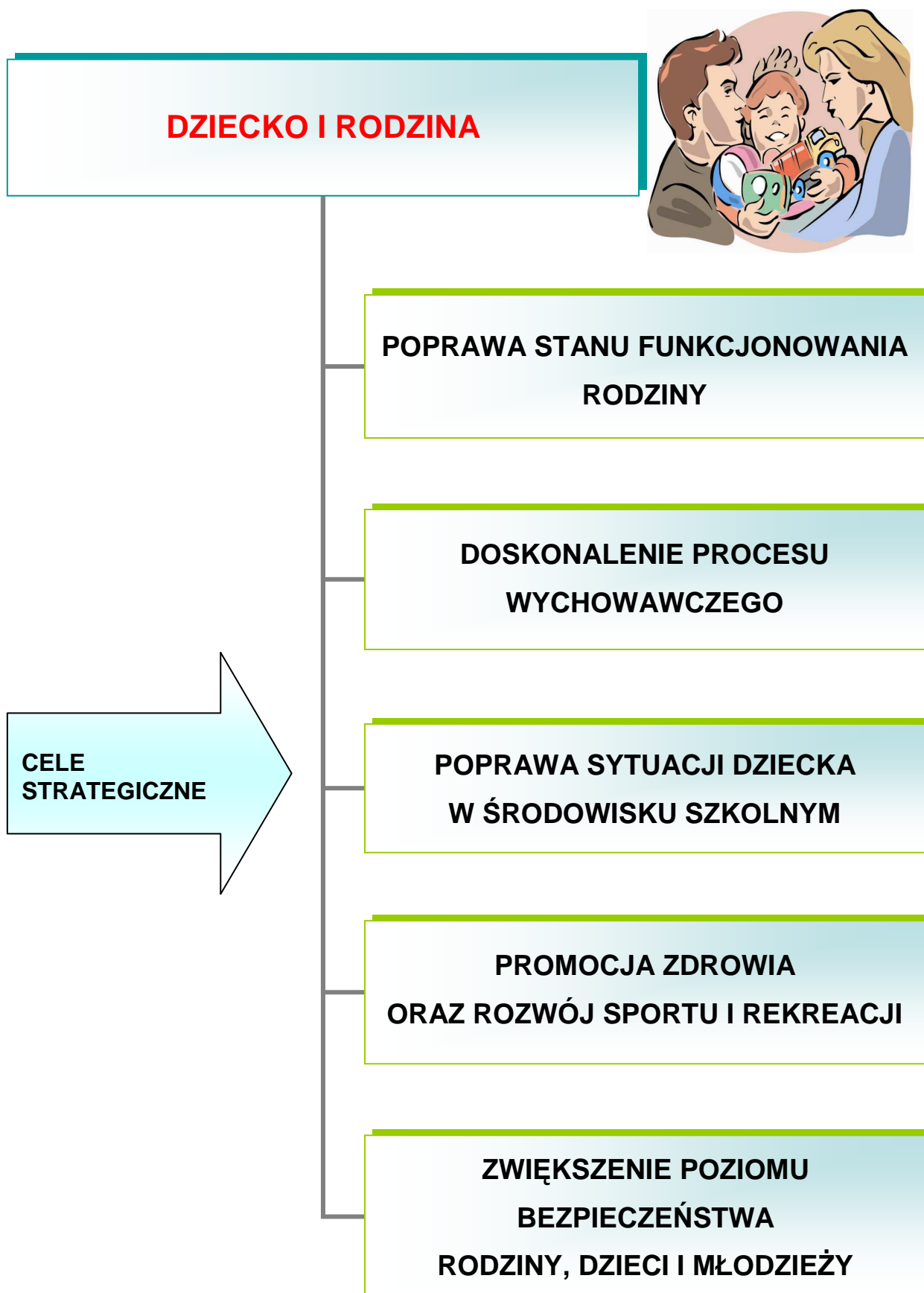
doskonaleniu procesu wychowawczego

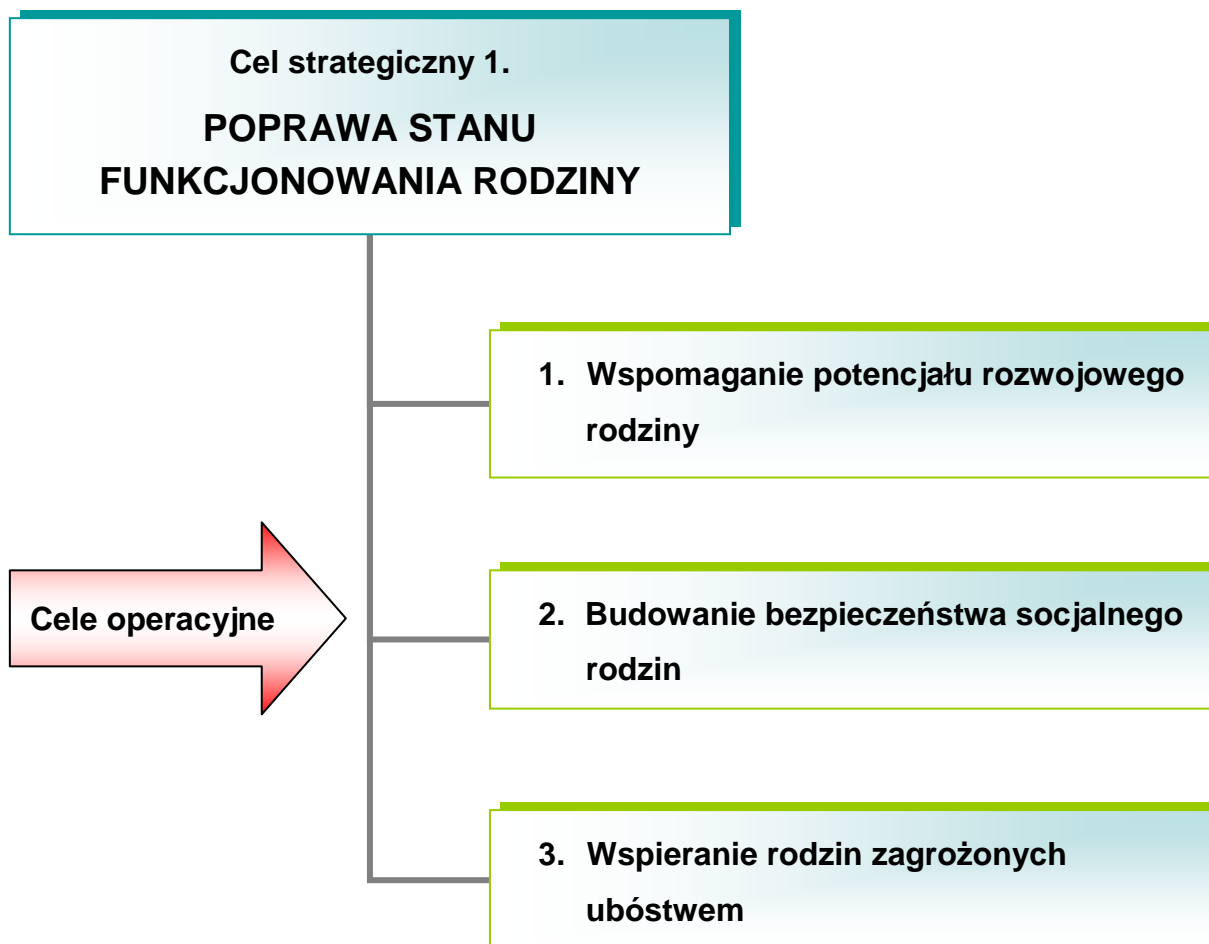
poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym

polepszeniu stanu zdrowia populacji, w szczególności
poprzez rozwój sportu i rekreacji

zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa rodziny,
dzieci i młodzieży

4. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
2. Wdrażanie programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych służących rozwojowi rodziny.
3. Analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
4. Wypracowanie zasad współpracy wszystkich podmiotów w społeczności lokalnej działających na rzecz rodziny.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.
2. Budowanie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego, w tym utworzenie instytucji odpowiedzialnej za przyjmowanie sygnałów o sytuacji kryzysowej rodzin.

3. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Obejmowanie opieką socjalną rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne.
3. Organizowanie bezpłatnych korepetycji dla dzieci z rodzin ubogich mających trudności w nauce.
4. Organizowanie bezpłatnych zajęć dla dzieci z rodzin ubogich w czasie wolnym od zajęć szkolnych.
5. Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin ubogich.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

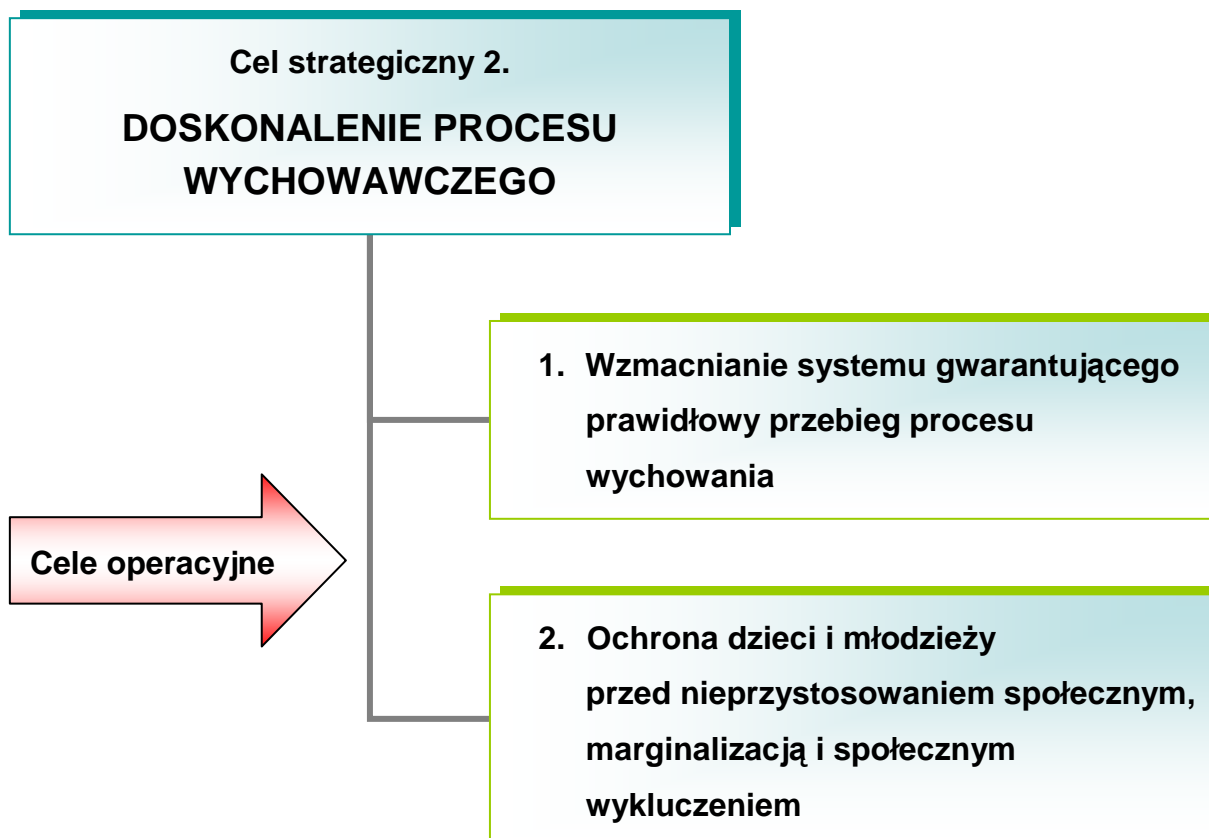
Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu miejskiego, w tym szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Kontynuowanie i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
2. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej, sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych i filantropijnych w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los.
3. Poszerzanie profilaktyki szkolno-rodzicielskiej.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Zwiększenie dostępu do opieki pedagoga i psychologa w szkołach.
2. Inicjowanie programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży, w tym uzależnieniom, nieprzystosowaniu, wykluczeniu.
3. Rozwój sieci świetlic szkolnych i środowiskowych.
4. Tworzenie warunków do zwiększenia różnych form orientacji i poradnictwa zawodowego.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

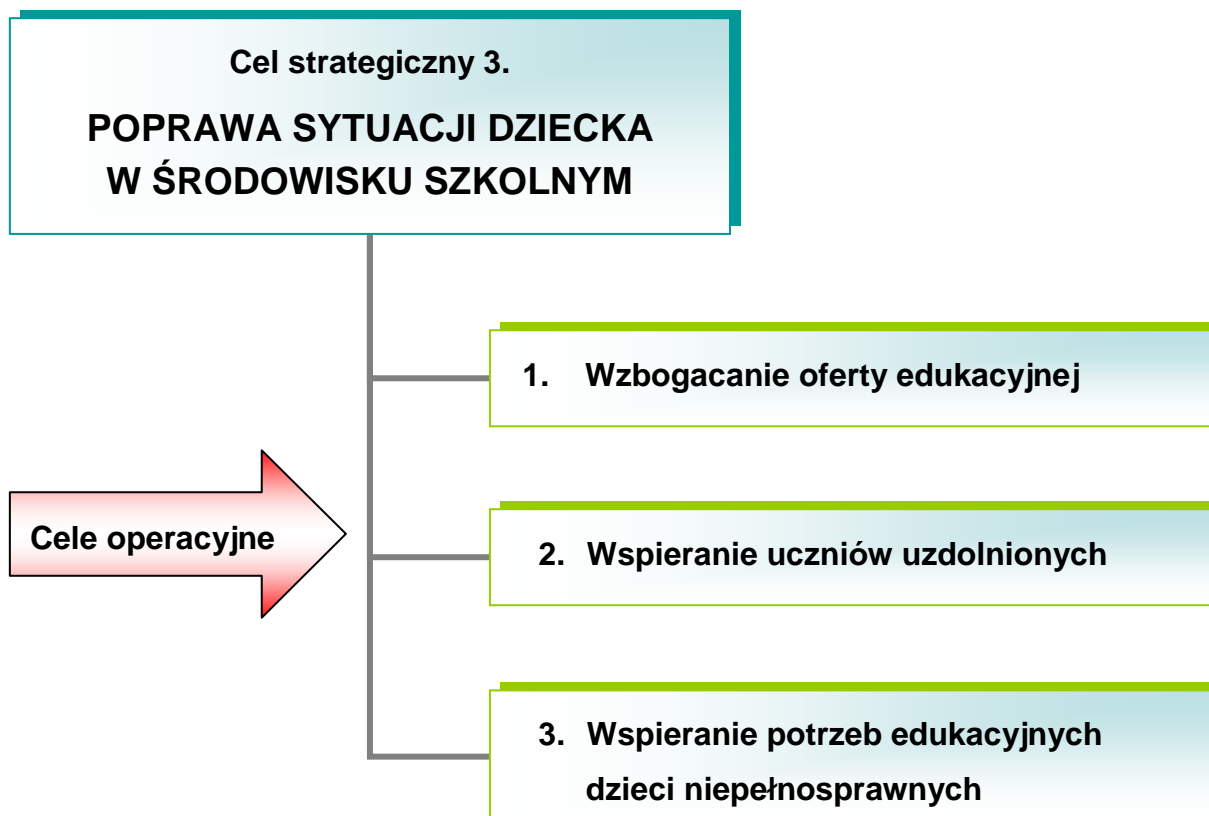
Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu miejskiego, w tym szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.
2. Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na możliwości indywidualnego rozwoju, twórczego działania oraz sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, zasiłki, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczkach dydaktycznych).
4. Wyrównywanie dysproporcji w dostępie do oferty edukacyjnej na miarę możliwości i potrzeb każdego dziecka.
5. Wyposażenie każdej szkoły w porównywalne środki edukacyjne, w tym pracownie komputerowe z dostępem do Internetu.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Wypracowanie procedur monitoringu uczniów uzdolnionych, wspierania ich rozwoju, wyróżniania i nagradzania.
2. Organizacja oferty edukacyjnej dla młodzieży szczególnie uzdolnionej.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do szkół ogólnodostępnych – tworzenie klas integracyjnych, likwidowanie barier architektonicznych.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu miejskiego, w tym szkoły.

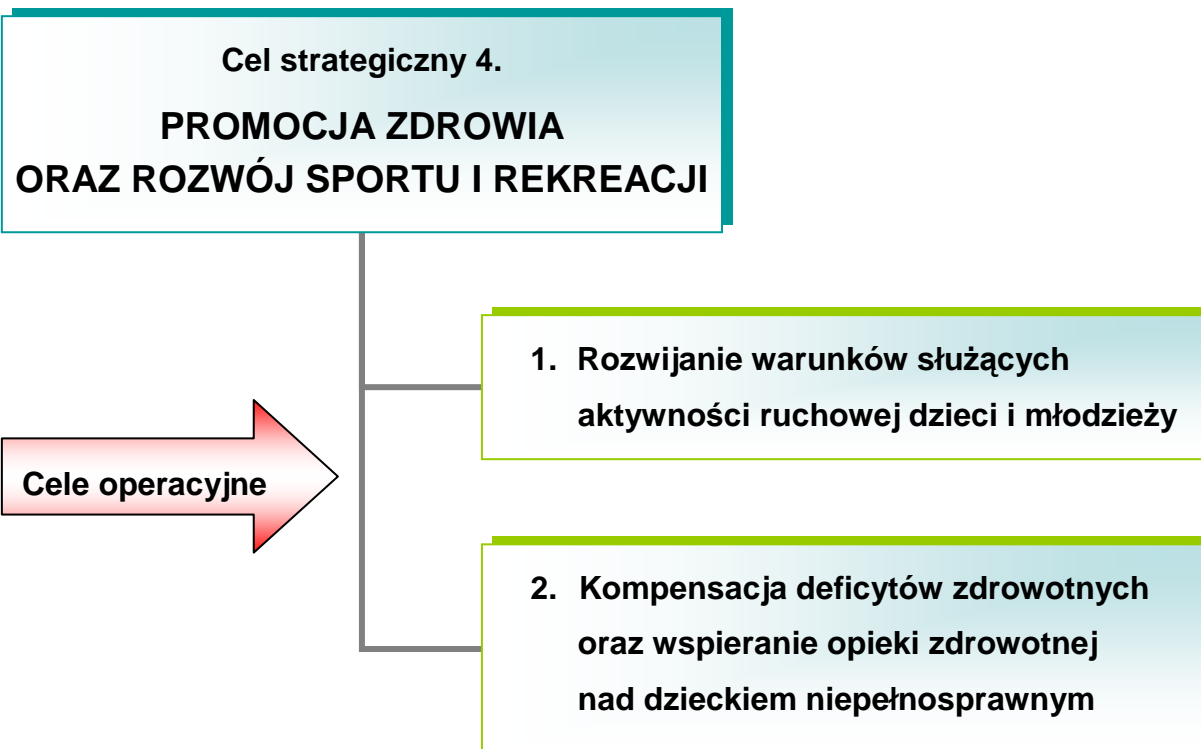
Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie cyklicznych badań sprawności młodego pokolenia.
2. Wykorzystywanie miejskiej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży.
3. Stworzenie warunków organizacyjnych i finansowych do optymalnego wykorzystania istniejących obiektów sportowych w placówkach oświatowych, również w godzinach popołudniowych, a dla młodzieży także w godzinach wieczornych.
4. Rozbudowa infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego (place zabaw, boiska sportowe, ścieżki rowerowe).
5. Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej.
6. Poszerzenie przez szkoły oferty bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Prowadzenie cyklicznych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
2. Inicjowanie edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach (higiena nauki i pracy, prawidłowe żywienie, wady postawy, uzależnienia).
3. Tworzenie warunków do praktykowania zachowań prozdrowotnych.

4. Zapewnienie dostatecznej opieki medycznej w szkołach.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu miejskiego, w tym szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wdrażanie programów ilustrujących zagrożenia cywilizacyjne.
2. Włączanie się w realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych policjantów z wydziału prewencji oraz ruchu drogowego.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych na temat uzależnień adresowanych do dzieci i młodzieży.
2. Ustawiczne szkolenie nauczycieli związane z zagrożeniem uzależnieniami.
3. Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu uzależnień dla rodziców.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.

2. Inicjowanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, wykorzystywania i molestowania dzieci w rodzinie i w środowisku.
3. Promocja instytucji udzielających pomocy, np. telefon zaufania, program „Niebieska linia”.
4. Współpraca wszystkich lokalnych instytucji zajmujących się przemocą.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu miejskiego, w tym szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

5. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w programie będą realizowane w ramach przyjętych zadań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż w celu poprawy sytuacji dzieci, młodzieży i rodziny w środowisku lokalnym, wskazane byłoby podjąć jako priorytetowe następujące działania:

- w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku:
.....
- w zakresie poprawy stanu zdrowia:
.....
- w zakresie wsparcia dzieci niepełnosprawnych:
.....
- w zakresie poprawy bezpieczeństwa:
.....
- w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:
.....
- inne działanie, mogące przyczynić się do poprawy sytuacji dzieci, młodzieży i rodziny w środowisku lokalnym, które należy podjąć w pierwszej kolejności:
.....

* Uwaga! Prosimy uzupełnić proponowane działania, posiłkując się listą działań przedstawioną w rozdziale 3 „Diagnoza sytuacji dziecka w mieście”, w punkcie „Co należy zmienić?”